

ممنوعیت تنباکو و نسل‌های آینده

به مناسبت ۳۱ مه روز جهانی عاری از تنباکو

آرش ملکی

دانشجوی دکتری
حقوق بین‌الملل

سلامتی به معنای «رفاه یا آسایش کامل جسمی، روانی و اجتماعی» یک حق بنیادین بشری است که همه اشخاص فارغ از هر نوع تبعیض از آن برخوردار هستند. این حق بشری در شمار قابل توجهی از اسناد بین‌المللی قید شده که اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸)، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶) و کنوانسیون حقوق اشخاص دارای معلولیت (۲۰۰۸) از آن جمله هستند. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز در اصول ۲۹، ۲۱، ۱۲، ۳، ۴۳ و (بند ۱) به شناسایی این حق می‌پردازد. این الگوی تقنینی در نظام حقوقی کشورهای دیگر نیز قابل مشاهده است. نکته حائز اهمیت پیرامون حق بر سلامت ضرورت مشارکت داوطلبانه شهروندان در تحقق آن است. به بیان دیگر، الزامات سبک زندگی سالم مستلزم رعایت در خصوصی‌ترین شئون زندگی شهروندان هستند و هیچ دولتی نمی‌تواند با استفاده از ضمانت اجرای قهری اتباع خود را به ورزش یا پرهیز از پرخوری وادار نماید. در نتیجه، توسل به روش‌های اقناعی یگانه راهکار تضمین و رعایت حق بر سلامت محسوب می‌شود. این وضعیت خاص، اقتضا دارد در مواجهه با هر چالش جدید، به تناسب رویکردی جدید اتخاذ شود. یکی از این چالش‌ها استعمال تنباکو است. تنباکو یک فرآورده گیاهی است که غالباً به صورت تدخینی مصرف شده و با هجوم آدرنالین، افزایش فشار خون، تنفس و ضربان قلب در مصرف‌کننده لذت ایجاد می‌کند. سابقه استعمال این محصول به پنج هزار سال پیش از میلاد مسیح بازمی‌گردد. در دهه‌های ۵۰ و ۶۰ میلادی علم پزشکی به این نتیجه قطعی رسید که تنباکو برای سلامت انسان مضر است و در الگوی سبک زندگی سالم تعریف نمی‌شود. این دستاورد جدید، دولت‌ها را به بازنگری سیاست‌های مرتبط با سلامت عمومی واداشت و در نتیجه، مشروعیت استعمال تنباکو جای خود را به مذمومیت آن داد.

سازمان جهانی سلامت نیز در این راستا، معاهده‌ای با عنوان «کنوانسیون چارچوب سازمان جهانی سلامت به منظور کنترل تنباکو» به تاریخ ۲۱ مه ۲۰۰۳ به تصویب رساند که از ۲۷ فوریه ۲۰۰۵ بدین سو بر خوردار از اثر اجرایی است. این معاهده که از یک مقدمه، سی و هشت ماده و دو ضمیمه تشکیل شده، با عضویت ۱۸۳ دولت - از جمله دولت ایران - بیش از ۹۰٪ از جمعیت جهان را ذیل تعهدات پیش‌بینی شده قرار می‌دهد. در ماده ۳ از این سند بین‌المللی «حفاظت از نسل‌های آینده در قبال آثار مخرب بهداشتی، اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی ناشی از استعمال تنباکو» به عنوان هدف قید شده است. علاوه بر این، اجلاس سران این معاهده در اکتبر ۲۰۱۸ با تصویب سندی تحت عنوان «استراتژی جهانی به منظور تسریع کنترل تنباکو: پیشبرد توسعه پایدار از رهگذر اجرای کنوانسیون چارچوب سازمان جهانی سلامت به منظور کنترل تنباکو» تحقق سه هدف استراتژیک اصلی - شامل تسهیل اجرای کنوانسیون با استفاده از روش‌های مؤثر، ارتقای همکاری بین‌المللی با نقش آفرینی جامعه مدنی به منظور مشارکت در اجرای کنوانسیون و مانع‌زدایی از اجرای کنوانسیون و تلاش برای توسعه دامنه کنترل تنباکو - را تا سال ۲۰۲۵ در کانون توجه قرار داد.

غیر از اسناد یادشده - که از ماهیت بین‌المللی برخوردار هستند - باید به یکی از قوانین داخلی نیز بپردازیم. موسوم به «قانون محیط‌های بدون دود و محصولات تابعه» (مصوب ۲۰۲۲) اشاره کنیم که مطابق بند ۱ از ماده ۲۰ آن، فروش تنباکو قابل تدخین به اشخاصی که پس از ۱ ژانویه ۲۰۰۹ متولد شده‌اند ممنوع و مشمول جریمه ۱۵۰/۰۰۰ دلاری است. با توجه به ممنوعیت پیشین فروش این محصولات به اشخاص کمتر از هجده سال، دولت نیوزیلند می‌توانست به فاصله یک نسل مصرف تنباکو را در کشور خود به صفر برساند. این قانون تاکنون مترقیانه‌ترین اقدام حقوقی است که در حوزه کنترل مصرف تنباکو صورت پذیرفته. به‌رغم لغو این قانون به دلایلی چند توسط دولت جدید نیوزیلند، طرح ایده‌ای این چنین به منظور راهی کامل از آثار نامطلوب مصرف تنباکو از جهات گوناگون شایسته توجه است.

تمام این موارد گفته شد تا به مناسبت ۳۱ مه که از سوی سازمان جهانی سلامت روز جهانی عاری از تنباکو نام گرفته، توجه متولیان امر - به‌ویژه اعضای نهاد قانون‌گذاری را به این سخن اخیر معاون وزیر بهداشت مبنی بر مرگ مستقیم پنجاه هزار ایرانی در هر سال به واسطه تنباکو جلب کنیم و از ایشان خواسته شود الگوی قانونی مشابه قانون نیوزیلند را به منظور صیانت از حق بر سلامت نسل‌های آینده مطمح نظر قرار دهند.

آخرین وضعیت پرونده کوروش کمپانی در گفت‌وگو با تعدادی از مالباختگان

در انتظار يك پيامك کوتاه

سارا سبزی

خبرنگار گروه جامعه

«یک کلاهبرداری چندمیلیون دلاری که شامل آیفون‌هایی با تخفیف بسیار زیاد بود، باعث شده است جیب هزاران نفر در ایران خالی شود و هم‌زمان نشان داده است مصرف‌کنندگان تا چه اندازه برای دستیابی به این دستگاه‌های همراه ارزشمند تلاش می‌کنند.» این چندجمله‌بخشی از گزارش روزنامه‌فاینشال تایمز درباره شرکت «کوروش کمپانی» در ایران بود که بهمن‌ماه سال گذشته به‌صورت رسمی کلاهبرداری آن اعلام شد. این شرکت با وعده فروش آیفون ۲۰ میلیون تومانی و حمایت بازیگران مطرح توانست سرمایه‌های زیادی را جلب کند اما ناگهان دفتر این شرکت در بهمن‌ماه سال گذشته بسته و اعلام شد که مالک آن یعنی امیرحسین شریفیان پنج‌ماه پیش از این ماجرا از کشور خارج شده است. او مدتی بعد در گفت‌وگو با یکی از یوتیوبرهای ایرانی گفت، میزان بدهکاری‌اش به مشتریان حدود ۲/۷ میلیون دلار بوده، نه ۳۵ میلیون دلار.

برند تجاری کوروش کمپانی از حدود شش سال پیش در تهران کارش را با تعمیرات تجهیزات الکترونیکی شروع کرد و مدتی بعد به فروش گوشی و محصولات مرتبط با آن روی آورد، اما نه به شیوه فروشگاه‌های دیگر. همین رویه باعث شد که از آبان‌ماه ۱۴۰۱ رسیدگی به این موضوع براساس گزارش‌های دریافتی از سوی ضابطان خاص شروع شود، اما مدیرعامل این شرکت، پنج‌ماه قبل و پیش از اینکه ضابطان نسبت به این موضوع ورود کنند و پرونده‌ای برای این شرکت تشکیل شود، از کشور خارج شده بود.

اسفندماه سال گذشته پنج‌نفر از اعضای اصلی شرکت دستگیر و ۲۵ سلب‌ریتی تبلیغ‌کننده این شرکت به پلیس احضار و وجوه دریافتی بازگردانده شد و همان ماه هم اعلان فرمز امیرحسین شریفیان در پلیس اینترپل اعلام شد. طبق آنچه رئیس پلیس امنیت اقتصادی در روزهای بعد از اعلام رسمی خبر کلاهبرداری این شرکت روایت کرد، تا چهار ماه پیش از فرار مالک این شرکت، در خواست بررسی عملکرد این مجموعه به دستگاه قضایی داده شده بود، اما روند آن طول کشید. حسن رحیمی ۲۶ اسفندماه سال گذشته گفته بود: «قبل از اینکه این اتفاقات بیفتند، جمعیتی در این زمینه وجود داشت. این مجموعه ابتدا خوب کار می‌کرد اما پس از آن دچار مشکل شد و این جمعیت مقابل ساختمان آن شکل گرفتند و مادر آن زمان درخواست بررسی را داده بودیم. این شرکت از تمام بخش‌ها مجوزها را داشت. اکنون کسانی که این مجوزها را صادر کرده‌اند یکی از پس از دیگری به اداره پلیس در حال احضارند و باید پاسخگو باشند.»

تا تاریخ ۲۱ فروردین‌ماه، ۵ هزار و ۱۰۰ نفر از این شرکت شکایت کرده بودند و طبق آخرین اطلاعاتی که سخنگوی قوه قضائیه مطرح کرده است، پرونده به‌صورت ویژه در حال رسیدگی است و دادستان تهران نظارت کامل بر آن دارد.

سخنگوی وزارت خارجه هفته گذشته درباره استرداد متهم کوروش کمپانی گفته بود: «اقدامات این وزارتخانه درباره این موضوع متنوع و متعدد بوده است؛ یادداشت‌ها، دیدارها و گفت‌وگوها با مقامات کشور همسایه، چه در خود آن کشور از طریق سفارت و سرکنسولگری ایران و چه در تهران. بین دستگاه دیپلماتی و قوه قضائیه همکاری مشترکی وجود دارد و در برنامه اقدامات ایران برای استرداد و بازگرداندن این مجرم به ایران وجود دارد و جزو برنامه‌های جاری دستگاه دیپلماتی است. حالا مدیرعامل شرکت کوروش کمپانی به اتهام کلاهبرداری تحت تعقیب است و اموال منقول این شرکت در نقاط مختلف کشور مانند قایق‌هایی در جزیره کیش شناسایی و توقیف شده است. پیگیری هم‌میزان از مراجع رسمی پیگیری این پرونده تنها به این پاسخ ختم شد: «پرونده در حال پیگیری است.»

یکی از مسئولان پلیس امنیت اقتصادی که خواست نامش در گزارش نیاید در پاسخی کوتاه به هم‌میزان می‌گوید که این پرونده در حال پیگیری است.

▼ پیامکی دریافت نکرديم

مالباختگان می‌گویند، پیش از عید وعده داده شده بود که تا پایان فروردین‌ماه پیامکی برای احضار و اعلام شماره حساب دریافت می‌کنند، اما کسانی که با «هم‌میزان» گفت‌وگو کرده‌اند، می‌گویند تا امروز این پیامک را دریافت نکرده‌اند. آنها بارها برای رسیدن به نتیجه فرار تجمع گذاشتند و بعضی از مالباختگان تا امروز دو تا سه بار برای پیگیری پرونده به مراجع مربوط مراجعه کرده و پاسخ گرفته‌اند که ابتدا همه مالباخته‌ها باید شکایت کنند تا رسیدگی‌های بعدی ادامه پیدا کند.

▼ ۲۰۰ میلیون تومان ضرر کردم

«کیوان» یکی از مالباختگان این پرونده است که نزدیک به ۲۰۰ میلیون تومان از سفارشات خود را دریافت نکرده و در حال پیگیری این پرونده است. او پیش از عید همراه چند نفر از مالباختگان که بیش از ۱۰۰ میلیون تومان خسارت دیده‌اند، این وعده را شنیده‌اند که تا اواخر فروردین‌ماه پیامکی برای اعلام شماره حساب و دریافت خسارت دریافت می‌کنند، اما تا امروز خبری نشده است.

او از شش‌سال پیش با کوروش کمپانی آشنا بود؛ زمانی که یک مجموعه تعمیرات لپ‌تاپ و موبایل بود و در زیرزمین یک ساختمان در بلوار فردوس تهران کارش را شروع کرده بود و مشتریان زیادی داشت. دلیل استقبال از این تعمیرگاه بی‌نام و نشان هم هزینه

تعمیرات پایین آن بود.

او می‌گوید: «از حدود شش سال پیش این شرکت را می‌شناختم و از آنها خدمات می‌گرفتم. آنها یک زیرزمین داشتند که کار تعمیرات موبایل و لپ‌تاپ انجام می‌دادند و همان زمان هم به نسبت تعمیرگاه‌های دیگر تعرفه‌ها از آن تری داشتند، مثلاً اگر قیمت تعویض آل.سی.دی گوشی به‌طور متوسط یک میلیون تومان بود، این شرکت از شما ۵۰۰ هزار تومان دریافت می‌کرد و به همین دلیل تیراژ تعمیرات بالایی داشت. در مجموع هزینه تعمیرات آنها حدود ۴۰ درصد از منطقه‌های دیگر پایین‌تر بود. همان زمان هم مثل یک مجموعه بزرگ فعالیت می‌کرد و بخش‌های مختلفی داشت؛ از پذیرش تا یک سالن محصول. اما به برای تعمیرکاران و حتی ارسال بیک برای دریافت محصول، اما به این اندازه تبلیغات نداشت. شرکت جدیدشان هم یک آپارتمان دو طبقه در همان منطقه بود.»

کیوان از شهریورماه سال گذشته با کسب‌وکار جدید این شرکت آشنا شد: «فاکتورهای من حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ میلیون است. شهریورماه بود که اولین بار سفارش را ثبت کردم و سر همان ۴۰ روز کاری که گفته بودند، سفارش‌ها را تحویل می‌دادند. اولین سفارش‌ها هشت گوشی بود که تحویل گرفتم. بعد از آن تاخیرها شروع شد و حداقل ۱۰ تا ۲۰ روز تاخیر داشتند. بار سوم که سفارش ثبت کردم، این مشکل پیش آمد. آن اواخر هر هفته برای پیگیری می‌رفتم و دو یا سه محصول تحویل می‌دادند، بعد هم بخشی از سفارش‌ها را دیگر تحویل ندادند.»

او نخستین بار زمانی متوجه کلاهبرداری کوروش کمپانی شد که خبرها به‌صورت رسمی درباره این موضوع منتشر شد: «اولین بار که متوجه شدم این شرکت کلاهبرداری کرده، از طریق خبرها بود. اوایل یکی، دو مرتبه پلمب شد و گفتند به دلیل کشف حجاب بوده است. بعد خود صاحب این شرکت - شریفیان - پست می‌گذاشت و می‌گفت که حتماً گوشی‌ها را تحویل می‌دهد و خیال‌تان راحت باشد؛ من نان حرام نمی‌خورم. ابتدا همه چیز خوب بود، ولی در یک‌شب از بین رفت. بار دوم هم گفتند اما کن آمده و به دلیل مشکل جواز کسب پلمب کرده است.»

یکی از شیوه‌های جذب مشتری توسط این شرکت، جشنواره‌های تخفیف‌روی محصولاتش بود که آنها را با قیمت‌های بسیار پایین نسبت به بازار به فروش می‌رساند. کیوان اولین سفارش‌های خود را با قیمت‌های بالاتری نسبت به سفارش‌های روزهای آخر خریده بود: «اوایل که آیفون سفارش دادم، حدود ۲۵ میلیون تومان قیمت داشتند و فقط یکبار با قیمت ۲۰ میلیون تومان خرید کردم. در ماه‌های اول قیمت همه جنس‌ها بالا بود، اما بعد کم‌کم قیمت‌ها پایین آمد. چرا به این شیوه خرید کردن علاقه‌مند شدم؟ چون یکی از کارهایی که این شرکت انجام می‌داد این بود که جشنواره می‌گذاشت و تخفیف خوبی روی اجناس می‌داد. برای مثال ایرپادی که ۱۰ میلیون تومان در بازار قیمت

پیگیری
رخداد